

Ted Troost te kostbaar voor topsport

Het Oranjegedoe is hij moe. Met de atleten op de Olympische Spelen heeft hij te doen. Ted Troost is klaar met de topsport. De gevoelsleer is hem veel te kostbaar om te investeren in atleten die louter uit zijn op betere resultaten. Tientallen topsporters, en ook teams zoals AZ'67, heeft hij behandeld, maar de grootste indruk maakte Pim Fortuyn. Een groot voorrecht hem aan te mogen raken.

Het was op Hemelvaart en hij was bijna dood. Bloedpropjes in de longen. Kreeg ik een kaart van een vriend waarop stond: goede dag uitgekozen! Je laat je toch niet kisten hè?" Hij schudt van het lachen. Ted Troost (68) is voor een paar dagen in Rotterdam waar hij therapeuten traint en nog enkele patiënten (een golfer en een autocoureur) behandelt.

Meestal is hij bij zijn gezin in Zwitserland, ver weg van het 'overgeïndividualiseerde Nederland' dat hij in 2000 ontvluchtte vanwege de manier hoe mensen met elkaar de ruimte delen, de weg gebruiken, het openbaar vervoer. Ik ben altijd weer blij als ik het land verlaten heb.

Ted Troost. Zijn naam is een begrip. Nog steeds worden mentaal begeleiders 'de Ted Troost van de ploeg' genoemd. Hij was een van de eerste en vooral de bekendste. Toen ik in 1968 begon had ik het gevoel dat ik een soort apostel was, daarna werd ik een roepende in de woestijn en toen bijna een teleurgestelde werkezel.

Nadat schaatskampioen Hein Vergeer twintig jaar geleden openlijk vertelde hoe de behandelingen van Troost hem hadden geholpen, klopte de ene na de andere topsporter bij hem aan. Ze voelden dat ze beter konden, maar het kwam er niet uit. Op zoek naar blokkades, legden ze bij Troost hun ziel bloot. Ze vertelden over hun twijfels en angsten en Troost luisterde, vroeg, voelde, streek, tilde iemand bij zijn vel op, ging op een rug staan of nam iemand op schoot.

Hij werkte jarenlang als fysiotherapeut/vertrouwensman bij AZ'67, zag wielrenner Henk Lubberding, doelman Hans van Breukelen, ruiter Albert Vervoorn, tennisser Richard Krajicek, schaatster Yvonne van Gennip, de voetballers Van Basten, Gullit en Crujff. Ik maak mensen door aanraking duidelijk dat ze meer kunnen dan ze denken. Ik geef ze gemoedsrust, liefde, respect, integriteit, interesse.

Raspoetin

Sporters liepen met hem weg, maar coaches en andere begeleiders zagen hem liever gaan dan komen. Ik werd een kruising genoemd tussen Raspoetin en Onze Lieve Heer. Dat is toch vreselijk?! Ik riep weerstand op. Fans gunden het me niet, coaches en begeleiders evenmin. Ik was een indringer in hun wereldje. Ik kreeg te horen dat ik meereed op de bagagedrager van Gullit en Van Basten.

Achteraf denk ik dat ik gewoon te vroeg was. Ik was mijn tijd vooruit. Net als met de gemengde sauna die ik opende in 1968, dat was toen ook not done. Nu zou het anders zijn. Iedereen lijkt nu op zoek te zijn naar spiritualiteit. Je hoeft geen blaadje open te slaan of er wordt een of andere therapie aangeboden.

De pijnlijkste kritiek kwam van zijn leermeester en aartsvader van de haptonomie, Frans Veldman. Hij vindt dat ik de haptonomie heb verkracht en kan mijn naam niet meer horen. Ik heb de haptonomie niet verkracht. Ik heb de benaderingswijze altijd zorgvuldig toegepast, maar Veldman heeft wel gelijk dat de topsport veel te prestatiegericht is.

Prestaties moeten niet je doelstelling zijn. Het grote goed dat ik in handen heb, is te kostbaar voor een topsporter die alleen zijn eigen resultaten wil verbeteren. Ik had gehoopt dat mijn benaderingswijze zich via de topsport als een olievlek zou uitbreiden, maar dat is niet gelukt.

Bedrijfsleven

In 1998 trekt hij zich terug om zich te bezinnen en vindt dan Microsoft Europa op zijn pad. Hij kiest voor het bedrijfsleven als drager van zijn gevoelsleer. Alsof het daar niet om prestaties gaat. Het bedrijfsleven is anders prestatiegericht dan topsport. Wij werken nu enkele jaren met Microsoft Europa en merken dat de sfeer in het bedrijf is veranderd.

Mensen kunnen gemakkelijker met elkaar de ruimte delen, zijn minder bedreigend voor elkaar, zelfverzekerder van hun plaats. Ze hebben niet alleen contact met elkaar via e-mail, maar voeren ook gewoon een gesprek. Dat het prettige werkklimaat tot een lager ziekteverzuim leidt, meer betrokkenheid geeft en dus betere prestaties, zal bij de leiding ongetwijfeld meespelen als Troost weer eens wordt gevraagd iemand drieënhalve dag onder handen te nemen in een berghut in Chamonix.

Allemaal zijn het razend intelligente mensen die altijd hebben vertrouwd op hun verstand. Ze zijn verbaal sterk en hebben geleerd verborgen agenda's te bewaken. Daar moeten wij doorheen prikken en ze opnieuw leren voelen. Dat is veel moeilijker dan werken met topsporters. Topsporters behandel je met twee vingers in je neus.

Tikje vreemd, vindt hij ze. Dat je vier jaar van je leven wilt inleveren voor een afwikkeling van een paar minuten in een zwem- of turnwedstrijd. Die verbroedering vind ik wel leuk, maar of je daar al die tijd voor op moet offeren... Als ik naar de Olympische Spelen kijk en ik zet het geluid uit zodat ik het gejuich niet hoor, dan heb ik wel met die mensen te doen.

Je moet toch een rasegoïst zijn en behoorlijk gefrustreerd om na een lange en intensieve voorbereiding 42 kilometer hard te lopen? De mensen die om de sporters heen lopen, lijken er meer plezier aan te beleven dan de sporters zelf. Die worden geleefd. Als je ziet hoe zo'n interviewer een totaal ontredderd turnmeisje bevraagt... dat vind ik ontluisterend, wreed, meedogenloos. Zo'n vent moeten ze kielhalen.

Verzakelijk

Vroeger stond ik midden in de nacht op om Mohammed Ali te zien boksen, terwijl ik helemaal niet zo'n boksfanaat ben. De wijze waarop die man zijn sport beleefde, de passie, die mis ik nu wel. De sport is zo verzakelijk. Het gedoe rond Oranje volg ik allang niet meer. Ik kijk nu of ik iets terugzie van hetgeen Marco en ik met elkaar hebben beleefd.

De lijn die we hebben ingezet, zet Van Basten nu door. Hij is bezig met vernieuwen en heeft het team uitgebreid met een mentaal begeleider, precies zoals hij zei toen hij nog bij mij kwam. Marco heeft alles in zich om een om een goede bondscoach te worden: zelfkennis, geduld, inzicht en liefde voor het vak.

Enkele jaren geleden noemde Troost de heren van Oranje 'verwend en totaal verziekt door de commercie'. Er zijn maar weinig mensen die de weelde van geld kunnen dragen. Marco kan dat en heeft als geen ander de bagage in huis om de jonge jongens te leren hoe ze met die weelde moeten omgaan.

In zijn werkkamer in Rotterdam staat een fauteuil die vroeger het pronkstuk was in het ouderlijke huis. Tedje zat er bij zijn vader op schoot. Vader overleed toen hij 17 jaar was. Troost is gehecht aan de stoel en heeft hem al twee keer laten stofferen. Ernaast staat de behandeltafel waar een keur aan wereldkampioenen en olympische atleten op heeft gelegen. Wie ik het beste heb behandeld?" Hij kijkt weg en denkt na. Mezelf. Ik heb van alle mensen hier geleerd. Ik ben heel erg gegroeid. Hij kan niemand opnoemen die hij nog graag op tafel zou willen hebben. Zo kijkt hij niet naar mensen. Met één uitzondering.

Fortuyn

Ik heb in het voorjaar van 2002 met Harry Mens gebeld over Pim Fortuyn. Ik vond hem er niet goed uitzien. Mmmm, bromde Harry en vijf minuten later had ik Fortuyn aan de telefoon. Gaat het goed met je, vroeg ik. Nee, zei hij. Nou, waarom kom je dan niet langs? We hebben

een paar ontmoetingen met elkaar gehad. Die waren nogal indrukwekkend.

Het gelaat van Troost staat voor het eerst in twee uur op ernstig. Het voelde als een groot voorrecht om hem aan te mogen raken. Die man ontroerde mij. Hij had een ongelooflijk inzicht in andere mensen. Als ik iemand moest kiezen om mee te gaan naar een onbewoond eiland, dan zijn het Frans Veldman en Pim Fortuyn. Zij zijn de mensen die de meeste indruk op mij hebben gemaakt.

De dood van Fortuyn heeft mij veel gedaan, mijn kinderen waren er ook vol van. Zij zaten eens beneden in de wachtkamer toen Fortuyn er ook was. Hij vroeg hen of ze een Zwitsers liedje wilden zingen. Dat deden ze gedrieën en de tranen stonden in zijn ogen.

Wat kon Troost doen bij een man die al zo dicht bij zijn gevoel stond? Ik zei hem dat ik het zonde vond dat hij zoveel energie stopte aan het trekken aan een dood paard. Nederland ja, het klinkt wat baldadig. Wat ik bedoelde is dat hij niet langer energie moest steken in het bewijzen van zijn gelijk. Hij had al gelijk. Maar ik kon hem niet meer helpen, het was te laat, hij werd doodgeschoten.

Krachteloos

Troost was bijna dood die hemelvaartsdag. Het was kwart over zes 's ochtends op de parkeerplaats bij het station en pikkedonker. Ik kreeg het heel benauwd en voelde me krachteloos. Allemaal mensen om me heen, maar niemand die hielp want ze dachten waarschijnlijk dat ik lamdronken was. Hoe ik naar de taxistandplaats ben gekomen, weet ik niet meer. De chauffeur heeft me onmiddellijk naar het ziekenhuis gebracht en daar liet een verpleegkundige alles uit haar handen vallen om mij te helpen.

Hij had beter naar zijn lichaam moeten luisteren. Uitgerekend hij, auteur van het boek 'Het lichaam liegt nooit'. Ik heb een achillespeesblessure veronachtzaamd. Juist toen ik dacht dat ik naar de dokter moest vanwege gevaar op trombose, kreeg ik die longembolie. De strijd die ik voerde tegen windmolens, is zeer relatief. Zonder mij gaat het leven gewoon door.

Spiegel

Getuige zijn veronachtzaamde achillespeesblessure moet ook Troost opletten dat hij bij zijn gevoel blijft. Hoe doet hij dat? Elke avond kijk ik in de spiegel en vraag ik mezelf of ik iemand schade heb gedaan. In het verleden heb ik op de ziel van mensen getrapt. Als mensen onbescheiden vragen stellen of mij het gevoel geven dat ze geen rekening met me houden dan ontstaat er een irritatie die ik moeilijk een plek kan geven.

Maar spijt? Ik heb spijt dat ik niet heb geluisterd naar mijn jongste dochter toen zij vijf jaar geleden in de buggy lag te schreeuwen. Ik was bij een vriend die een man had uitgenodigd met een zakelijk voorstel. Drie kwartier lag ze te schreeuwen. Toen viel ze uitgeput in slaap. Daarna heeft die man mij overgehaald samen in zaken te gaan. Ik ben toen financieel opgelicht, mijn dochter heeft dat voorvoeld.

Misschien had ze gewoon honger, verlangde ze naar een bedje, had ze last van krampjes? Nee, dat was allemaal niet aan de orde. Zij voorvoelde het. Iedereen heeft het talent om te voorvoelen, maar we hebben afgeleerd om er naar te luisteren.

Ook hij toen. Uit inhaligheid.

MONIQUE DE KNEGT (Noordhollands Dagblad, 21 augustus 2004)